

НОРМАТИВНА БАЗА ДЛЯ УТВОРЕННЯ НАГЛЯДОВОЇ РАДИ СФОРМОВАНА

Наказами Міністерства юстиції України затверджені Положення про Наглядову раду Координаційного центру з надання правової допомоги та Порядок проведення конкурсу щодо обрання її членів. Ці важливі документи завершують етап формування нормативної бази для утворення Наглядової ради.

«Ми створюємо нову модель управління системою надання безоплатної правової допомоги через незалежну Наглядову раду. Раніше доводилось використовувати різноманітні платформи та механізми для того, щоб отримати експертну допомогу в процесі розвитку системи БПД, зараз ми сподіваємося, що новостворений орган сприятиме забезпеченню ефективної роботи в сфері захисту прав громадян та у реалізації перспективних завдань розвитку», – зазначив директор Координаційного центру з надання правової допомоги Олексій Бонюк.

Наглядова рада діятиме в інтересах системи надання безоплатної правової допомоги та суспільства загалом. Крім власне нагляду за діяльністю системи, новий орган забезпечить незалежність управління. У комплексі це має підвищити довіру громадськості до системи надання безоплатної правової допомоги.

Наглядова рада формується у складі дев'яти членів з урахуван-

ням різних спеціальних компетенцій (серед яких – управління людськими ресурсами, ведення та управління змінами, управління фінансами, публічна служба, правнича діяльність та інші).

ня членів Наглядової ради увійдуть вісім осіб: чотири є працівниками Мін'юсту, інші чотири рекомендовані міжнародними партнерами, що тривалий час співпрацюють з Координаційним центром.

Очікується, що найближчим часом буде сформовано конкурсну комісію та прийнято рішення про проведення конкурсу з відбору членів Наглядової ради. Процес відбору членів ради буде публічним, зокрема на офіційних веб-сайтах Мін'юсту та Координаційного центру буде оприлюднено оголошення про проведення конкурсу, інформація про кандидатів, допущених до співбесіди, результати конкурсу.

«Система надання безоплатної правової допомоги отримає додатковий експертний пул у вигляді Наглядової ради. Вона здійснюватиме і необхідний консультативний супровід, і певний нагляд за роботою системи надання БПД. Таке посилення команди буде відчутним і для наших клієнтів, і для суспільства загалом», – переконалий Олексій Бонюк.

НАГЛЯДОВА РАДА

- Склад затверджується Наказом Міністерства Юстиції
- Складається з 9 осіб
- Пропорційне представлення різних фахових спеціалізацій
- Члени Наглядової ради відбираються НА КОНКУРСНІЙ ОСНОВІ з урахуванням встановлених вимог Конкурсною комісією у складі представників основних плейсхолдерів

Члени Наглядової ради повинні мати бездоганну ділову репутацію, вищу освіту, досвід роботи не менше п'яти років у визначених сферах. Строк повноважень членів Наглядової ради не може перевищувати п'яти років. Третина складу Наглядової ради оновлюється один раз на два роки.

До складу конкурсної комісії для проведення конкурсу щодо обран-

■ ЗАПУЩЕНО ПРОЦЕС PEER REVIEW В СИСТЕМІ БПД

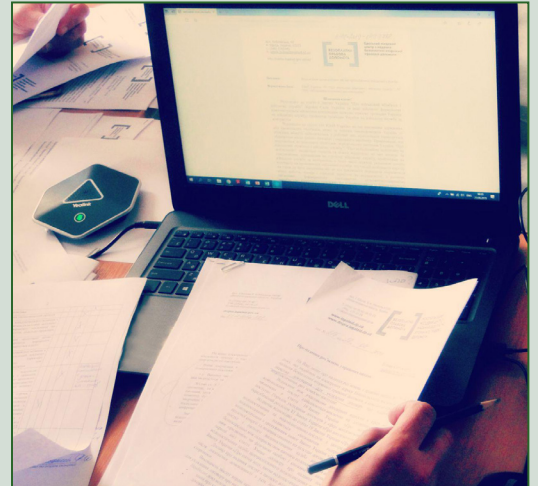
Письмові консультації, які надаються юристами місцевих центрів та бюро правової допомоги, в цілому відповідають Порядку надання безоплатної правової допомоги працівниками місцевих центрів з надання БВПД, затвердженого Координаційним центром у січні цього року. До такого висновку дійшла Комісія з експертно-правничої оцінки під час свого засідання, на якому затверджено звіти пілотних перевірок якості надання первинної правової допомоги.

Початковий етап охоплює перевірку якості надання безоплатної первинної правової допомоги у цивільних та адміністративних справах. Результати пілотного оцінювання, а також уже напрацьовані рекомендації для підвищення якості правової допомоги, будуть доведені до працівників системи.

Порядок надання БПД закріпив, що правова інформація надається за вибором клієнта усно або письмово. При цьому консультації та

роз'яснення з правових питань надаються працівниками виключно письмово. І це дає змогу контролювати якість, наданої правової допомоги. Застосування механізмів аналізу, наставництва та підвищення кваліфікації може гарантувати клієнту, що його очікування будуть виправдані.

Другий етап – перевірка якості надання вторинної правової допомоги юристами системи БПД – розпочнеться вже найближчим часом.

■ СПІЛЬНОТА АВТОРІВ ПРАВНИЧОЇ ПЛАТФОРМИ «WIKILEGAL AID» СТАЛА БІЛЬШОЮ

Як має розвиватися довідково-інформаційна платформа правових консультацій «WikiLegalAid»? Як стати автором цієї правничої Вікіпедії? Ці та інші питання обговорювалися під час тимблдингу для «вікінгів» – авторів довідково-інформаційної платформи правових консультацій «WikiLegalAid»

Учасниками тимблдингу стали 16 нових членів спільноти експертів «WikiLegalAid», п'ять досвідчених експертів платформи, а також два громадських радники, які мають бажання навчитися працювати з платформою, популяризувати її серед мешканців своїх громад.

Нині на платформі «WikiLegalAid» розміщено понад 1,5 тис. актуальних правових консультацій. Також там містяться посилання

на нормативні акти, зразки процесуальних документів, посилання на судові рішення. Починаючи з 13 грудня минулого року, коли довідково-інформаційна платформа «WikiLegalAid» була відкрита для широкого загалу за адресою wiki.legalaid.gov.ua, кількість переглядів сторінок склала понад 591,8 тис.

Тепер йдеться про новий етап розвитку української правничої Вікіпедії. Фахівці, які створюють

та редагують «WikiLegalAid», говорили про популяризацію її серед громадськості як ефективного механізму правопросвітництва та вирішення правових проблем людей. Йшлося також про можливість та шляхи залучення надавачів безоплатної правової допомоги, адвокатів, провайдерів соціальних послуг та інших експертів-практиків до наповнення платформи «WikiLegalAid».

ПОНАД 16,4 ТИС. ВПО ЗВЕРНУЛИСЯ ЗА ЗАХИСТОМ СВОЇХ ПРАВ

Починаючи з січня 2017 року від внутрішньо переміщених осіб надійшло понад 16,4 тис. письмових звернень про надання безоплатної вторинної правової допомоги. Найпоширеніші проблеми, які турбують ВПО, – соціальне забезпечення, оформлення права власності та спадкові питання.

Якщо у 2017 році ВПО подали до центрів та бюро правової допомоги понад 4,8 тис. письмових звернень, то у 2018 році їхня кількість зросла на третину і перевищила 6,7 тис. За вісім місяців цього року кількість звернень ВПО склала понад 4,9 тис. Найчастіше вони зверталися щодо вирішення різного роду спорів у сфері цивільного законодавства (44,3%), з питань сімейного (19,2%) та адміністративного права (10,7%).

Працівники місцевих центрів з

Донецькій та Луганській областях систематично виїжджають до гуманітарно-логістичних центрів, що розташовані в районах контрольних пунктів в'їзду-виїзду, де консультують громадян. Починаючи з жовтня 2017 року фахівці системи БПД здійснили 846 виїздів в райони контрольних-пропускних пунктів, під час яких надали правову допомогу понад 13,7 тис. громадян.

«Надання правової допомоги внутрішньо переміщеним особам має свою специфіку. Тому ми постійно проводимо навчання фахівців системи БПД та адвокатів, які надають вторинну правову до-

помогу цій категорії громадян», – зазначив заступник директора Координаційного центру з надання правової допомоги Олександр Баранов.

ЦЕНТРИ З НАДАННЯ БВПД ОТРИМАЛИ БУКЛЕТИ ПРО ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Для клієнтів системи безоплатної правової допомоги надрукована серія буклетів щодо захисту законних прав та інтересів осіб з інвалідністю в Україні. Буклети розроблені та виготовлені за підтримки українсько-канадського проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні».

«Люди з інвалідністю досить часто потрапляють у проблемні правові ситуації та звертаються до системи безоплатної правової допомоги за захистом своїх прав. Майже 14% людей, які звернулися торік до місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, – це особи з інвалідністю. Саме тому інформація щодо їхніх прав край важлива», – зазначив директор Координаційного центру за надання правової допомоги Олексій Бонюк.

Всю серію буклетів направлено до центрів з надання БВПД та бюро правової допомоги в усіх регіонах України для використання під час тематичних пра-

вопросвітницьких заходів та розповсюдження серед партнерських організацій, які опікуються питаннями захисту осіб з інвалідністю.

НЕЛЕГАЛИ, МОРЯКИ ТА ВІДСТАНІ: ПРАВОВА ДОПОМОГА НА ОДЕЩИНІ

Специфіка Одеської області – протяжність кордонів, багатонаціональне населення, значна кількість мігрантів, туристичний сезон. Тому надання безоплатної правової допомоги в регіоні має свої особливості. Це позначається на роботі центрів та бюро правової допомоги Одещини.

Одеська область найбільша в Україні за площею і за протяжністю з півночі на південь – 580 км. Відстань від найвіддаленіших населених пунктів в районні центри досягає 80 км.

«Питання комунікацій для нас особливе. У нас 30 центрів та бюро правової допомоги, чотири з них – в Одесі. Ми формували офіси так, щоб вони були територіально якомога доступнішими для наших клієнтів», – розповідає директорка Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Одеській області Світлана Клішина.

Всі заходи для працівників системи БПД проходять на двох локаціях – південній та північній. Наприклад, в Ізмаїлі та Одесі.

З початку цього року Регіональний центр видав адвокатам понад 4 тис. доручень для надання БВПД.

«У середньому у нас по області 50-60 виїздів адвокатів на добу. Є райони, де взагалі не проживають адвокати. Тому ми залучаємо захисників з сусідніх районів та Одеси», – говорить Світлана Клішина.

Ще одна особливість Одещини – кордони з Румунією, Молдовою, незвіданою Придністровською Молдавською республікою, морські порти та курорти. До регіону потрапляє багато громадян іноземних держав та осіб без громадянства. Під час перевірок території ринків.

«Це особлива категорія справ, де якісне представництво інтересів клієнтів потребує спеціальних знань та навичок. У квітні цього

року юристи та адвокати системи БПД взяли участь у тренінгу для тренерів на тему «Правовий захист біженців: юридичні знання та дидактика». Навчання проводилося БФ «Право на захист» спільно із Агентством ООН у справах біженців в Україні. Тепер вони в якості тренерів передають отримані знання своїм колегам із системи БПД.

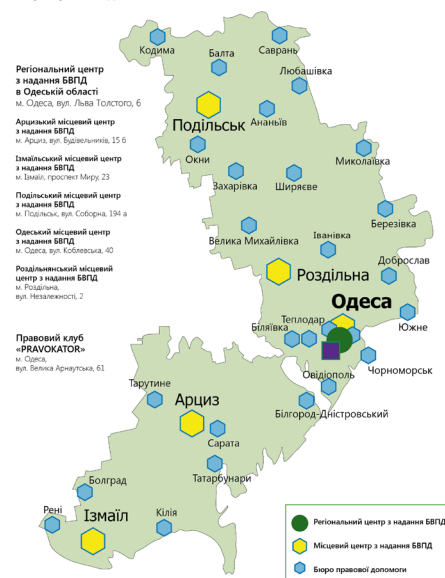
Регіональну специфіку має й реалізація на Одещині пілотного проекту «Програма відновлення для неповнолітніх, які є підозрюваними у вчиненні злочину». Тут є багато викликів – часові рамки етапів програми відновлення, подекуди значні відстані, які мусять подолати учасники програми – психологи, медіатори, потерпілі, підозрювані».

На Одещині реалізується ще один проект – «Забезпечення доступу вразливих груп населення до медіації у сімейних та спадкових спорах». Одеса стала першим в Україні містом, де клієнти системи БПД можуть безоплатно скористатись послугами медіаторів на базі Одеського місцевого центру з надання БВПД.

Сімейні спори – досить поширена категорія питань, з якими мешканці Одещини звертаються до системи БПД. І тут також є своя особливість – звернення щодо стягнення аліментів з

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ

СХЕМА РОЗТАШУВАННЯ центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД) / бюро правової допомоги

моряків. Адже багато одеситів працюють на судах іноземних власників. Проте особливості стягнення аліментів з батьків-моряків на утримання дитини прямо не врегульовані чинним законодавством України. Тому такі звернення є специфічною категорією справ.

Одеські «особливості» системи БПД цим не обмежуються. Регіональний центр розташований у будівлі, що була зведена 1903 року. Цей будинок – пам'ятка архітектури. Сім років тому туди заселився Регіональний центр, а до цього розташовувався відділ Приморського РАЦСу. Цікава деталь – Світлана Клішина зараз працює у тому самому кабінеті, в якому проходила церемонія укладання її шлюбу.

А ще в офісі Регіонального центру живе рудий кіт. В цьому нічого особливого немає, адже це Одеса – місто котів»).

НОВИНИ З РЕГІОНІВ

У КРИВОМУ РОЗІ ПРОВЕЛИ СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВИХ ПОТРЕБ ГРОМАДИ

Що думають криворіжці про свої права? Які правові потреби мають? Де варто покращити правопросвітницьку діяльність всім без винятку установам? Чому актуально інформувати людей про доступ до безоплатної правової допомоги в Кривому Розі? Відповіді на ці та багато інших питань отримав Криворізький місцевий центр з надання БВПД завдяки дослідженню, яке провела кафедра соціології та економіки Криворізького державного педагогічного університету.

Результати показують, що у третині з досліджуваних виникали правові проблеми, а у майже 8% - проблема і досі залишається невирішеною.

Найпоширенішими є проблеми у сфері комунального обслуговування (21,5%), на другому місці – право-

ві проблеми у сфері земельних правовідносин (11,2%), потім – у сфері спадкових відносин (10,4%).

Понад 40% респондентів по правову допомогу чи консультацію готові звертатися до адвокатів. На другому місці стоять Центри з надання безоплатної правової допомоги – 15,4%. На третьому місці опинилися «знайоми» респондентів (13,6%).

Щодо обізнаності населення міста про діяльність Центру з надання безоплатної правової допомоги, то 20,5% відповіли, що про це чули, а 6,9% респондентів зазначили, що вже зверталися до центру безоплатної правової допомоги по допомогу.

Також, як показало дослідження, незважаючи на широку державну інформаційну кампанію про Єдиний контакт-центр системи безоплатної правової допомоги, лише 1/5 частина респондентів знає його номер. Майже половина респондентів зазначила, що це – корисна інформація (49,5%) і лише 8,2% респондентів не вірять у можливість отримання ґрунтовної консультації телефоном. Враховуючи, що центр працює з 2017 року, можна сказати, що це прогресивний результат.

ВІД СТЕРЕОТИПІВ І СЕКСИЗМУ – ДО ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА: ЯК РОЗІРВАТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

Він – Кен, вона – Барбі, він – сильна половина людства, вона ж – слабка, він – дерево посадить, зведе будинок, вона ж – продовжить рід людський та берегтиме домашнє вогнище... Як розпізнати гендерні стереотипи і як реагувати на приховані та явні ознаки насильства, говорили представники Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Волинській області та партнери під час гендерної медіа-кав'ярні «Від стерео-

типів і сексизму – до домашнього насильства: як розірвати взаємозв'язок», що відбулась у межах Літньої школи практичної журналістики.

Учасники обговорили питання передумов та ознак домашнього насильства, конкретні приклади реагування на нього, особливості роботи сімейних радників у відповідному напрямку тощо.

На зустрічі також було презентовано «Порадник із гендерної чутливості українських медіа».

ПРАВОВИЙ УРОК У ХАРКІВСЬКОМУ ОЗДОРОВЧОМУ ТАБОРІ

Напередодні Дня Незалежності Регіональний та місцевий центр з надання БВПД на Харківщині спільно з ГТЮ у Харківській області провели правовий урок та ігри у Харківському оздоровчому таборі «Факел».

Фахівчині Харківського місцевого центру обговорили з дітьми практичні ситуації, які можуть виникнути в родині, у спілкуванні з друзями, однокласниками тощо. Розповіли, що таке безоп-

латна правова допомога, куди, за яким телефоном слід звертатися у разі виникнення неординарних ситуацій. Прокоментували інформацію, подану в буклетах, які охоче розібрали підлітки. Молодші діти склали склади з окремих літер слова, які позначають права дитини. Насамкінець діти отримали значки із символікою системи безоплатної правової допомоги та «Паспорт дитини».

БПД В ДІЇ

✓ ДОПОМОГЛИ ЗАСУДЖЕНОМУ ЗАХИСТИТИ БАТЬКІВСЬКІ ПРАВА

Під час роботи дистанційного пункту доступу до безоплатної правової допомоги у Бахмутській установі виконання покарань №6 звернувся засуджений, який попросив допомоги у складанні апеляційної скарги на рішення суду про позбавлення його батьківських прав. За справу взялася начальник Бахмутського бюро правової допомоги Оксана Болотюк.

Позов до клієнта ґрунтувався на тому, що він не цікавиться життям своїх дітей, не бере участь в їх вихованні. А зараз знаходиться в установі виконання покарань і не спілкується з ними. Суд не звернув

увагу на те, що орган опіки запевняв проти позбавлення його батьківських прав. Позивач не навів, чим саме позбавлення батьківських прав буде корисним для дітей. Не надав переконливі докази винної поведінки відповідача щодо ухилення від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини.

Як зазначила Оксана Болотюк, позбавлення батьківських прав є виключною мірою, яка тягне за собою серйозні правові наслідки як для батьків, так і для дитини. Тому такий захід допускається лише тоді, коли змінити поведінку батьків у кращий бік неможливо, і лише при наявності

вини в їхніх діях.

Взявши до уваги ці обставини, колеґія суддів дійшла висновку, що позбавлення відповідача батьківських прав щодо обох дітей як крайній захід впливу є передчасним.

✓ ОТРИМАЛА СПАДЩИНУ ЗАВДЯКИ СИСТЕМІ БПД

До Вишневецького місцевого центру з надання БВПД звернулася громадянка, яка не встигла у визначений законом строк прийняти спадщину.

Її батько помер на окупованій

території. Жінка разом зі своєю родиною переїхала на Київщину. Згодом вона звернулася зі свідоцтвом про смерть батька, яке було видане на тимчасово окупованій території, до нотаріуса з метою прийняття спадщини. Однак їй було відмовлено, оскільки цей документ є недійсним і не створює правових наслідків. Жінці довелося знову отримувати свідоцтво про смерть батька. Звернувшись повторно до нотаріуса для прийняття спадщини, з'ясувалось, що шестимісячний строк для прийняття спадщи-

ни пропущений.

Працівник місцевого центру Марина Лещенко підготувала позовну заяву до суду з проханням визначити додатковий строк в два місяці для подання заяви про прийняття спадщини до нотаріальної контори після смерті батька.

Завдяки професійним діям фахівчині системи БПД, зібраним доказам по справі, позовну заяву задоволено. Суд продовжив термін для прийняття спадщини, визнавши причини пропуску важливими.

✓ НА ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Захист прав споживачів комунальних послуг – одне з найактуальніших питань для мешканців Кривого Рогу, з яким вони найчастіше звертаються до системи БПД. Допомагає розібратися у юридичних тонкощах фахівець Криворізького місцевого центру з надання БВПД Володимир Шишов. На його рахунок – багато успішних кейсів.

Ще у 2017 році громадянки Тетяни В., особи з інвалідністю, через заборгованість припинили газопостачання. Борг виник через те, що нарахованої субсидії не вистачало для оплати за газ. Людина, яка має

проблеми зі здоров'ям і невеликі статки, опинилась в ситуації, коли проблематично навіть їжу приготувати. Жінка самостійно не могла дістатись до центру, тож юрист відвідував жінку вдома.

Фахівець системи БПД підготував звернення до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у галузі енергетики та комунальних послуг. Як наслідок – жінці було підключено газ. Ще два роки знадобилось Володимир Шисову, щоб у судах першої та апеляційної інстанцій довести свою правову позицію. І от Дніпровський апеляційний суд підтвердив неправомірність відключення газу у ситуації пані Тетяни В., Тепер їй має бути компенсовано збитки у якості недоотриманого природного газу у сумі понад 11,8 тис. грн.